

Голові разової спеціалізованої вченої ради ДФ 41.884.068 Одеського державного університету внутрішніх справ доктору юридичних наук, професору Денисовій А.В.

РЕЦЕНЗІЯ

доктора філософії, доцента Медведенка Сергія Вікторовича на дисертацію Мерденова Юрія Володимировича на тему: «Адміністративно-правове забезпечення управління персоналом в органах Національної поліції України», подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність проведеного дослідження.

В умовах терористичних загроз ХХІ сторіччя, посилення та розвитку військових загроз та відвертих воєнних дій в Іраці, Грузії, Сирії, Україні, Ізраїлі, пандемії Covid-19, яка торкнулася кожного жителя планети, зростає роль та вагомість управління для регулювання суспільного життя.

Управління в соціальній сфері обумовлено об'єктивною необхідністю для забезпечення погодженості та упорядкованості сумісної діяльності спрямованої на досягнення спільних цілей.

Проблематика управління цікавить фахівців різних сфер діяльності: менеджменту, економіки, фізики, математики, інформатики, кібернетики, біології, соціології, юриспруденції, психології тощо. Настільки широка сфера наукового інтересу до управління та його аспектів підкреслює його затребуваність та свого роду універсальність. Багато науковців, спеціалістів різних сфер та галузей, вивчали питання управління, соціального управління, систем управління, системного аналізу та моделювання тощо. Серед них: Плішкін В.М., науковий доробок якого «Теорія управління органами внутрішніх справ» слід рекомендувати до вивчення кожному керівнику правоохоронних органів; Заплотинський Б.А. розглядав інформаційні технології в юридичній діяльності; Кравченко І. С. досліджував основи управління в Національній поліції; Клименюк О.М. цікавився питаннями менеджменту та державного управління правоохоронною діяльністю; Самойленко Л.Я. та Драган І.В. досліджували окремі аспекти модернізації

публічного управління; Лефтеров В. розробляв тему психологічної підготовки керівників правоохоронних органів до управління в кризових умовах; Шипілова Л.М., висвітлила особливості управлінської діяльності при стратегічному плануванні у сфері національної безпеки та ряд інших науковців.

Людська природа завжди штовхала людей до пошуку більш ефективних способів та методів досягнення будь-якої мети і саме це сприяло розвитку, вдосконаленню управління появі наукових підходів до його вивчення.

Організація праці, розподіл навантаження, оптимальна розстановка та використання сил та засобів постійно були актуальними питаннями для керівників будь-яких органів державної влади, а особливо для органів, що становлять систему Міністерства внутрішніх справ, зокрема для Національної поліції України. Максимальна результативність органу, підрозділу, окремого працівника поліції є запорукою ефективного виконання завдань, що стоять перед Національною поліцією України, серед яких: забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, надання допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій її потребують.

В умовах складної ситуації, що склалася в країні від початку відкритої військової агресії проти України (фактично розпочатої війни), зазначені питання постали перед керівниками органів та підрозділів Національної поліції України максимально гостро, адже в умовах воєнного стану навантаження значно зростає, поліції необхідно докладати максимум зусиль порівняно зі звичайними умовами несення служби.

Система управління за своєю природою є досить складним і багатоплановим явищем, бути керівником доволі не просто, для цього треба мати відповідні знання, хист та бути морально готовим і психологічно підготовленим, нести відповідальність не лише за доручену справу, ділянку роботи, а й, що головне, за найцінніший актив для будь-якого справжнього керівника – його особовий склад, адже саме від працівників залежить лівова частка успішності підрозділу та його ефективної діяльності. Взаємодія та зворотній зв'язок в процесі управління є тими факторами які забезпечують

ефективність управління персоналом, зокрема і в органах та підрозділах Національної поліції України.

Тож наукове дослідження Мерденова Ю.В. щодо адміністративно-правового забезпечення управління персоналом в органах Національної поліції України піднімає і розкриває актуальну проблематику, пропонуючи певні шляхи її вирішення.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Наукове дослідження виконано відповідно до Стратегії національної безпеки України (указ Президента України від 14 вересня 2020 р. № 392/2020), Національної стратегії у сфері прав людини (указ Президента України від 24 березня 2021 р. № 119/2021); Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023 – 2027 роки (указ Президента України від 11 травня 2023 р. №273/2023), загально-університетської теми науково-дослідних робіт «Пріоритетні напрямки розвитку реформування правоохоронних органів в умовах розгортання демократичних процесів у державі» (державний реєстраційний номер 0123U103538) та теми науково-дослідних робіт кафедри адміністративної діяльності поліції Одеського державного університету внутрішніх справ «Захист та дотримання прав людини в поліцейській діяльності» (державний реєстраційний номер 0123U104419), що підкреслює значимість його результатів.

Аналіз змісту дисертації дозволяє зробити висновок про те, що виклад основного матеріалу роботи логічно пов'язаний з метою, завданнями, об'єктом і предметом дослідження. Здобувач в дослідженні поступово вирішує поставлені наукові завдання.

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, їх наукової обґрунтованості, повнота викладу в опублікованих працях.

Ознайомлення зі змістом дисертації дозволяє визначити, що наукова новизна отриманих результатів, наукові оцінки, пропозиції і рекомендації, теоретичні узагальнення та висновки, які містяться в дослідженні Мерденова Ю.В. зумовлені актуальністю теми дослідження і полягають в тому, що дисертація є одним із небагатьох у вітчизняній адміністративно-правовій науці сучасним комплексним дослідженням адміністративно-

правового забезпечення управління персоналом в органах Національної поліції України, результатом якого стало формулювання і обґрунтування автором низки концептуальних теоретичних та практичних положень, висновків і пропозицій, які відображають новизну наукового твору та виносяться на захист.

Дослідження різних концепцій державного управління дозволило дисертанту комплексно підійти до вивчення питання забезпечення управління персоналом, враховуючи історичний досвіт, досвід зарубіжних країн та аналіз особливостей управлінських систем.

Зокрема, доцільною вбачається позиція дисертанта щодо необхідності навчання стратегічного мислення командирів і офіцерів, яке є запорукою ефективності діяльності й забезпечення високого рівня професіоналізму під час реалізації ними дискреційних повноважень, а також необхідності розробки методичних рекомендацій щодо реалізації дискреційних повноважень з посиланням на відповідні норми чинного законодавства та узагальненням практики їх застосування. Впровадження цих рекомендацій допоможе працівникам поліції активніше та більш обґрунтовано застосовувати відповідні знання в конкретних ситуаціях.

Також, на мою думку, вірною є пропозиція автора щодо впровадження світового досвіду в діяльність підрозділів кадрового забезпечення. Зокрема використання під час процедури атестування «методу 360 градусів» в оцінці керівного складу органів поліції, який забезпечуватиме отримання зворотного зв'язку від підлеглих і колег та дозволить отримати повноцінну інформацію про імідж керівника, сильні та слабкі сторони його професійної діяльності, що, при врахуванні відповідною особою (керівником), дозволить йому внести корективи до своєї поведінки, організації робочого процесу та загалом до методів та стилю управління. Даний метод дозволяє проявити в діяльності керівників проблемні аспекти, які стають перепорою на шляху реалізації стратегічних цілей та завдань організації.

Слушним є запропонована здобувачем ініціатива щодо розробки та впровадження в практичну діяльність підрозділів кадрового забезпечення моделей компетенцій для кожної посади, що дозволить полегшити відбір серед кандидатів на посаду, а також прорахувати майбутні кроки по підвищенню кваліфікації і подальшого професійного розвитку підбраного працівника.

Також відповідні критерії можна використовувати при проходженні особовим складом атестації щодо відповідності займаній посаді чи під час висунення кадрів на вищі або керівні посади.

Достовірність, обґрунтованість висновків та наукових положень дисертації обумовлено як об'ємом проаналізованих і досліджених джерел, зокрема ряду наукових досліджень останніх років цієї та дотичної тематики, так і емпіричною базою дослідження, яку склали численні статистичні данні, зокрема розширена інформація про результати роботи УКЗ ГУНП в Одеській області за 12 місяців 2023 року.

Також дисертантом пильну уваги приділено аналізу зарубіжного досвіду управління персоналом в органах поліції – розглянуто місцеву специфіку адміністрування кадрового забезпечення в органах поліції широкого кола країн (Данія, Фінляндія, Франція, Іспанія, Італія, Словенія, Хорватія, Швейцарія, США, Канада, Велика Британія, Нідерланди, Сінгапур, Японія, ФРН, Ізраїль).

Окрім того, автором під час дослідження використано ряд методів наукового пізнання серед яких діалектичний, історико-правовий, порівняльно-правовий, формально-юридичний, структурно-функціональний, статистичний, інтегративний, що забезпечило отримання широкого спектру інформації, а також в подальшому, на підставі консолідації та аналізу результатів пошуку, отримання нового обґрунтованого наукового результату.

Мета дослідження, сформульована Мерденовим Ю.В. як «визначення на основі аналізу чинного законодавства України і узагальнень практики його реалізації сутності, змісту та особливостей адміністративно-правового забезпечення управління персоналом, а також вироблення на цій основі пропозицій і рекомендацій щодо вдосконалення зазначеної сфери і підвищення ефективності практичної реалізації завдань реалізації кадрового забезпечення органах НПУ», відповідає темі дослідження, а вирішення поставлених для її досягнення завдань дозволило розкрити усі аспекти обраної для наукового пошуку сфери суспільних відносин.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що викладені у дисертації рекомендації, висновки і пропозиції дисертанта використовуються у науково-дослідній діяльності як основа для подальших наукових досліджень питань правового забезпечення управління персоналом

в органах державної влади України; в освітньому процесі – для підготовки підручників та посібників з навчальних дисциплін: «Управління в правоохоронних органах», «Поліцейська діяльність», «Актуальні проблеми поліцейської діяльності», що підтверджується актами впровадження результатів дисертаційного дослідження.

Повнота викладу в опублікованих працях наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації є достатньою, основні положення й результати дослідження відображено у чотирьох статтях, які опубліковані у наукових фахових виданнях України та у тезах п'яти наукових доповідей на всеукраїнських, міжнародних науково-практичних конференціях. Зазначені публікації дисертанта свідчать про його методичну роботу над розв'язанням поставленого наукового завдання протягом підготовки дисертації та відображають основні результати дослідження.

Дисертація Мерденовим Ю.В. оформлена у вигляді спеціально підготовленої наукової праці на правах рукопису відповідно до встановлених вимог. Робота подана державною мовою. У розділах дисертації вичерпно і повно викладено зміст власних досліджень здобувача. Основна частина дисертації складає 201 сторінку, що повною мірою відповідає вимогам до оформлення та обсягу дисертацій.

Під час аналізу рецензованої дисертації та опублікованих праць Мерденова Ю.В. фактів порушення академічної доброчесності не виявлено, правила цитування при використанні ідей, тверджень і відомостей дотримано.

Вищевикладене є підставою для загальної позитивної оцінки проведеного наукового пошуку дисертанта.

При знайомстві з даним дослідженням привертають увагу деякі його риси. Так, цікавим є авторський стиль висловлення думки, викладення матеріалу, який спонукає читача занурюватися в тези дослідження, хоча в подальшому краще дотримуватися загальноприйнятого наукового стилю подання інформації.

В роботі здобувачем вивчалися особливості та досвід управління персоналом в органах поліції багатьох зарубіжних країн з різних континентів та регіонів (Північної Америки, Європи, Близького та Далекого Сходу) і щодо частини з них досить детально досліджено окремі напрями діяльності: систему підготовки працівників поліції (Швейцарія), особливості підготовки та

стандартів діяльності (США), питання запобігання корупції (Сінгапур) тощо та бажано було б більш системно подати відповідну інформацію по кожній з розглянутих країн, що дозволило б на порівнянні спростити аналіз та оцінку досвіду і особливостей кадрового забезпечення поліції кожної з розглянутих країн.

Здійснивши аналіз поданого на рецензування наукового дослідження, віддаючи належне кропіткій та плідній роботі дисертанта, оцінюючи актуальність та своєчасність дослідження, рівень його виконання, слід зупинитися на деяких рекомендаціях, дискусійних положеннях чи питаннях, які потребують додаткового висвітлення, обґрунтування чи уточнення під час публічного захисту.

1. У п.п. 1.3 Розділу 1 автор відмічає відрахування курсантів в процесі навчання як недолік системи відомчої освіти.

За статистикою нашого вузу частка відрахованих курсантів є дуже незначною і складає близько 1%, що є свого роду «природним відбором». Адже в процесі навчання і формування особистості як майбутнього правоохоронця у особи можуть проявлятися негативні риси, які не відповідають вимогам для служби в поліції, і тому важливо вчасно відмовитися від невдалого кандидата. В інших випадках особа може зрозуміти, що виклики поліцейської служби не для неї і вона хоче опанувати іншу професію, в таких випадках також відсутні перспективи отримати гарного працівника для служби в поліції, тому слід приймати такий вибір здобувачів освіти. Отже відрахування курсантів, навпаки, сприяє якісному відбору на службу в НПУ.

Тож потребує розкриття думка автора чому відрахування курсантів він вважає саме недоліком.

2. В роботі кілька разів зустрічається пропозиція створення «Білої книги» (стор. 172, 201) стосовно впровадження ІКТ в автоматизований процес управління персоналом та для використання працівниками підрозділів кадрового забезпечення МВС України. Не до кінця зрозуміло, по-перше, чи це мова про один такий збір правил і рекомендацій, чи два окремих і по-друге, чи буде розраховано цю «Білу книгу» лише для працівників кадрових підрозділів чи вона стосуватиметься всього комплексу питань кадрового забезпечення і

буде розрахована на ширше коло зацікавлених осіб включно з керівниками всіх рівнів?

3. В дослідженні у п.3.2. розглянуто особливості роботи і використання експертних систем та запропоновано їх впровадження в забезпечення кадрової роботи та управлінської діяльності в органах НПУ як технології управління персоналом. В чому переваги їх використання та відмінність від систем підтримки прийняття рішень для даних цілей?

4. Дисертантом використано численні статистичні данні, зокрема розширена інформація про результати роботи УКЗ ГУНП в Одеській області за 12 місяців 2023 року, що безумовно збагатило дослідження і підвищило його рівень обґрунтованості, але для більшої репрезентативності бажано б було дослідити і порівняти відповідну інформації і з ГУНП з інших регіонів країни.

Зазначені питання не впливають на загальну позитивну характеристику наукового дослідження Мерденова Ю.В. та слугують запрошенням до наукової дискусії під час публічного захисту.

Висновок. Наукове дослідження Мерденова Ю.В., на тему: «Адміністративно-правове забезпечення управління персоналом в органах Національної поліції України» подане з метою присудження йому ступеня доктора філософії є самостійною кваліфікаційною науковою працею, виконаною на актуальну тему, яка містить нові науково обґрунтовані результати, що мають істотне значення для галузі знань 08 «Право». Сформульовані автором висновки та рекомендації є достатньо аргументованими, характеризуються науковою новизною та мають значення як для науки. Мета дослідження досягнута, завдання, поставлені здобувачем, виконані на належному рівні, у розділах дисертації вичерпно і повно викладено зміст власних досліджень здобувача, робота є завершеною науковою працею.

Таким чином, дисертація «Адміністративно-правове забезпечення управління персоналом в органах Національної поліції України», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право, відповідає Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 р., вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора

філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах) затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор – Мерденов Юрій Володимирович, за результатами публічного захисту заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

РЕЦЕНЗЕНТ:

**Декан факультету підготовки фахівців
для підрозділів превентивної діяльності
Національної поліції України
Одеського державного університету
внутрішніх справ
доктор філософії, доцент**

Сергій МЕДВЕДЕНКО